http://obamaspeeches.com/011-Amendment-to-Provide-Meals-Phone-Service-to-Wounded-Veterans-Obama-Speech.htm

Колодийчук А. Бинарный концепт МОРАЛЬНОСТЬ / АМОРАЛЬНОСТЬ в современном политическом дискурсе.

Статья посвящена исследованию бинарного концепта НРАВСТВЕННОСТЬ/АМОРАЛЬНОСТЬ в текстах современного политического дискурса. Систематизировано понятие «концепта» и его структуры. Раскрыто значение понятий «мораль», «нравственность» и «аморальность». Определены основные фреймы бинарного концепта НРАВСТВЕННОСТЬ/АМОРАЛЬНОСТЬ в политических текстах. Исследованы средства вербализациконцепта НРАВСТВЕННОСТЬ/АМОРАЛЬНОСТЬ в текстах современного политического дискурса.

Ключевые слова: *бинарный концепт, концептосфера, фрейм, нравственность, аморальность, политический дискурс, политический текст.*

Kolodiichuk O. Binominal Concept MORALIYU/AMORALITY in the Modern Political Discourse.

The article is devoted to the research of binominal concept MORALITY/AMORALITY in the texts of the modern political discourse. The notion of "concept" and its structure was systematized. The meaning of the notions "moral", "morality" and "amorality" was revealed. The basic frame of the concept MORALITY/AMORALITY in the political texts was defined. The means of verbalization of the concept MORALITY/AMORALITY in the texts of the modern political discourse was researched.

Key words: *binominal concept,concept sphere, frame, morality, amorality, political discourse, political texts.*

Статтю рекомендовано до друку
кандидатом філологічних наук,
доцентом кафедри англійської мови
Житомирського національного університету імені Івана Франка
І.С. Семенюк

Наталія Малащук-Вишневська
(Вінниця)

УДК801. 42+81′38=111

ПЕРЕДКОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ВИМІР СЛОВЕСНИХ ОБРАЗІВ НОНСЕНСУ В СУЧАСНІЙ АМЕРИКАНСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

У статті описано передконцептуальний вимір словесних образів нонсенсу в сучасних американських віршованих текстах.Експлікація передконцептуальної іпостасі словесного образу спрямована на виявлення трансформацій образ-схем архетипів, що лежать в основі формування нонсенсу. З'ясовано, що образні засоби створення нонсенсу провокують зміни в архетипних уявленнях про людину і світ за рахунок відхилень від базових прототипних концептуальних схем, втілених у словесних поетичних образах сучасної поезії. На основі аналізу передконцептуальноїплощини словесних образів розкриваються лінгвокогнітивні механізми формування нонсенсу в американській поезії.

Ключові слова:*нонсенс, словесні образи, передконцептуальний вимір, архетип, символ.*

Постановка проблеми. Інтерпретація засобів і прийомів нонсенсу в американських віршованих текстах пов'язана із поясненням лінгвокогнітивних операції їх створення та функціонування. Смисл словесних образів нонсенсу у поезії можливо виявити за допомогою лінгвокогнітивної операції *передкатегоризації*. Дана операція пов'язана із обробкою передкатегоріальної інформації [7; 8], тобто тієї, що міститься у передконцептуальній структурі образу і не піддається осмисленню в прийнятих при аналізі концептуальних тропів термінах [1, с. 136].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні наукові розвідки виявили, що розумовий процес передкатегоризації базується на когнітивних операціях декодування емоціогенного передзнання [7], що активується колективним позасвідомим – архетипами [5; 1]. Колективне позасвідоме притаманне усім людям – це пам'ять людського роду, що успадковується і є тією основою, на якій виростає індивідуальна психіка [5]. Архетипи колективного позасвідомого – це певні когнітивні зразки, на які орієнтується інстинктивна поведінка: інтуїтивне схоплення архетипу випереджає дію інстинктивної поведінки людини. Архетип вважається когнітивною структурою, у якій стисло записано родовий досвід [3, с. 38]. Архетип завжди входить до свідомості у поєднанні із якимись уявленнями досвіду та піддається обробці [5, с. 234].

Метою статтіє експлікація передконцептуальної іпостасісловесних образів сучасних американських віршованих текстахшляхом виявлення трансформацій образ-схем архетипів, що лежать в основі формування нонсенсу.

Виклад основного матеріалудослідження. Сигналами наявності архетипів виступають архетипні символи, вербалізовані у словесних образах поетичного тексту [6; 1]. Символи увібрали у себе найдавніші уявлення людей про Всесвіт та своє місце у ньому [4]. Символи здатні відображувати глибини людської свідомості та підсвідомості, оскільки передували слову. Символи несуть значення іноді суперечливі один одному у процесі обміну ідеями між людьми та культурами образи. У контексті нашого дослідження, символи є тими сигналами, які допомагають декодувати передконцептульну інформацію поетики нонсенсу.

Наприклад, у фрагменті віршованого тексту: «*Blind, how* ***the night in gale, snake's cousin****, / sings in green darknness sand seems to touch upon / fresh pain and fault elemental»* (EPR7, Frost) знаходимо архетипний образ-символ «*Не помічай,* ***як соловей, кузен змії****, / співає у зеленій темноті».* Шляхом аналізу змісту архетипів вилучаємо концептуальні імплікації: світло, прагнення до високого, кохання, життя (ПТАХ) та темрява, небезпека, зрада, смерть (ЗМІЯ). Позитивне ставлення до солов'я викликане красою його співу, почути який вважається хорошим знаменням, адже пісня цього птаха символізує кохання [4], тоді як змія осмислюється переважно як сильна та холоднокровна істота, що пов'язана із таємницями землі, води, пітьми та потойбічного світу [там само]. Парадоксальне поєднання двох онтологічно несумісних символів світла і темряви – ***«соловей, кузен змії»*** імплікує, на наш погляд, уподібнення стану закоханості відчуттям укушеної змією людини, котра втрачає контроль над собою, не усвідомлюючи можливої підступності кохання. На вербальному рівні архетип ЗМІЇ втілюється за допомогою авторського новотвору ***darknnesss***, у якому засобами незвичного подвоєння та потроєння букв номінативної одиниці ***darkness*** – темнота досягається візуальна (навмисне подовженням слова) та акустична (потроєння букви «s») схожість зі змією та її шипінням.

Фрагмент віршованого тексту: «*All the Sisters having mysteries that must be changed: They walk outside the noise of who / they are»* (EPR4, Hume) містить катахрезу парадоксального типу *the noise of who they are– шум того, ким вони є* або *шум їхнього єства*, котра активує архетип САМІСТЬ, концептуальними імплікаціями якого є гармонія, цілісність та збалансованість [1; с. 232]. Номінативна одиниця ***noise*** – ***шум*** імплікує, на наш погляд, неспокійність та метушливість людського світського життя, відречення від якого *(walkoutsidethenoise)* на користь життя праведного веде до гармонії та досконалості душевного стану людини.

У наступному віршованому фрагменті актуалізується кілька архетипів: «*In the earth's bowels wegather, and project deadly operations, right here, under my feet, and it involves death, always, regardless of the hour, or the sea's decisions»*(EPR1, Adnan). По перше, метафоричне олюднення образу землі «***earth's bowels»***— нутрощі землі, в яких проводяться вбивчі дії ***«deadly operations»***, що завжди ведуть до загибелі, закономірно активують архетип СМЕРТЬ, концептуальними імплікаціями якого є руйнування та страх. Персоніфікована метафора «***sea's decisions»*** (рішення моря) активує архетип МОРЕ. За допомогою його концептуальних імплікацій – рух, стихія, неприборканість, вилучаємо смисл, що полягає у нескінченному колообігу життя, непорушності законів природи. У такий спосіб втілюється смисл,що *насильницькі дії людини щодо Землі та природи відбуваються незалежно від часу та всупереч законам життя*. Абсурдність такого поетичноговисловузасвідчує низка концептуальних схем:

ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ Є РУЙНУВАННЯ ДОВКІЛЛЯ, ПРИРОДА Є ЖЕРТВА, ЛЮДИНА Є БОГ, реконструйованих нами через концептуальнийаналіз семантики номінативниходиниць словесного образу. Подальший інференційний аналізс емантики поетичного тексту уможливлює вилучення прихованого смислу шляхом когнітивної операції зіткнення вилучених концептуальних метафор з архетип ними схемними образами ЗЕМЛЯ-ГОДУВАЛЬНИЦЯ та ЗЕМЛЯ-МАТИ.

Слід зауважити, що тема екології і, зокрема, руйнівної діяльності людини щодо оточуючого її середовища та нераціонального використання природних ресурсів займає одне з головних місць у сучасній американській поезії [2], адже громадяни США є надзвичайно свідомими по відношеннюдо проблем екології. Тому будь-яке втручання у природне середовище Землі сприймається американцями як непослідовне та безглузде явище. Віршований текст «InnateForay» – «Природжене вторгнення» С. Уайта присвячений цій проблематиці, на що, власне, вказує сама назва твору:

Islands spasm, volcanoes острови здригаються, вулкани
sprinkle down boulders, розкидають валуни,
the finch is swapped for a nowl, зяблика замінили на сову,
the owl swapped for a ghost. сову замінили на привида.
(EPR4, White) (переклад наш)

Оскільки поняття «земля» є універсальним для носіїв різних лінгвокультур, які ототожнюють землю з природою, порушення недоторканості природного середовища, що веде до незворотних змін і вимирання втілюються у тексті за допомогою концептуальних схем ПРИРОДА Є ЖЕРТВА та ЛЮДИНА Є ВБИВЦЯ, котрі провокують зміни в архетипних схемах ЗЕМЛЯ-ГОДУВАЛЬНИЦЯ та ЗЕМЛЯ-МАТИ. Тобто, прихований смисл аналізованого словесного образу постає як *гармонія споконвічного співіснування людини і природи порушується внаслідок вторгнення людини у середовище Землі та негосподарського поводження у ньому.*

Виявляючи смисл постмодерністських віршованих текстів маємо у полі зору декілька орієнтирів. Так, першим орієнтиром інтерпретації віршованого тексту «AmbienAnthem» – «Гімн амбієну» (EPR8, Hume) американської поетеси К. Х'юм є його назва, у якому згадується Амбієн – седативний препарат, що призначається для нетривалого лікування розладів сну, надмірне вживання препарату може мати побічні ефекти, у тому числі короткочасну втрату пам'яті. Текст пронизаний атрибутами ночі та сну: «***Ghosts*** *shove their heads through the* ***moon****»; «There is* ***no sleep*** *without* ***a tall ghost*** *lifting* ***a small ghost*** *up to see it»; «Your* ***bed****, a bookmark /* ***Dead spots****, the line in knots / You on the line with your mother / Stereo guardians of static storms»*; «*You cannot stop* ***infinity*** */ Each tear each* ***ghost*** *each* ***star*** *each mother / Containers to be opened only in* ***total darkness****»*. Реальність та сон переплітаються у віршованому тексті, межуючи із мареннням. Розуміння та інтерпретація аналізованого віршованого тексту ускладнюється через відсутність будь-яких пунктуаційних знаків.

Другим орієнтиром інтерпретації є словесні поетичні образи, котрі експліцитно або імпліцитно вказують на архетипний образ-символ ОКО, який пронизує усю тканину тексту: «*Thefutureofyour****eye****isitspast» – «Майбутнє твого* ***ока*** *– це його минуле»; «Ineachtearawaitingan****eye*** */ Itsown****eye*** */ Lostinanoceanicmoment» –* «*У кожній сльозі очікується* ***око*** */ Своє власне* ***око*** */ Загублене у мить океану»;*«*Whenthe****eye****felldown» –* «*Коли* ***око*** *впало»;*«*Every****eye****fallsdown»–* *«Кожне* ***око*** *падає»; «Wheneach****eye****cannotgodownwithoutit» – «Коли усіляке* ***око*** *не може падати ниць без цього».*Око – це символ всевидячої влади, єдності Всесвіту, цілісності світобудови [4]. Містичне третє око символізує духовне бачення [там само]. Символ пильного ока, або ока, яке не спить (рос. недремлющийглаз) може імплікувати відчуття тривоги, неспокою людини, викликані неприємним станом безсоння.

Нав'язливий стан ліричного героя актуалізовано за допомогою низки паралельних конструкції парадоксального характеру, що мають однакову синтаксичну будову та зустрічаються у різних фрагментах тексту. У підґрунті створення зазначених конструкцій лежить концептуальний оксиморон МАЙБУТНЄ vs. МИНУЛЕ: *«The future of your eye is its past»; «The future of empty was the past of tempting»; «The future of touch is the past of snapshots»; «The future of ambien is the past of a motherless force».*

Третім орієнтиром інтерпретації віршованого тексту слугує співзвучність іменника ***eye*** – ***око*** із займенником першої особи однини І. Тому номінативна одиниця ***eye*** може також активувати архетип САМІСТЬ. Даний прийом міг бути запозичений із модерністської поезії, а саме у Е.Е. Каммінгса. Так, перше слово написаного ним віршованого тексту «і» (E.E. Cummings) – «я» наприкінці тексту трансформується у слово «Еуе»– «Око». Прихильний до усього індивідуального, автор зазвичай не капіталізував початкові букви слів, у тому числі займенник «я» та навіть відмовився від заголовних літер при написанні власного прізвища та ініціалів. Однак, у згаданому тексті, автор свідомо капіталізує слово «Око», очевидно натякаючи на його божественне начало.

Висновки дослідження. Аналіз модерністських та постмодерністських віршованих текстів виявив, щообразотворчі засоби поетики нонсенсу провокують зміни в архетипних уявленнях про людину і Всесвіт. Так, тема екології і, зокрема, руйнівної діяльності людини щодо навколишнього середовища та нераціонального використання природних ресурсів займає одне з головних місць у сучасній американській поезії. Парадоксальність таких віршованих текстів репрезентована низкою концептуальних схем: ДІЯЛЬНІСТЬ ЛЮДИНИ Є РУЙНУВАННЯ ДОВКІЛЛЯ, ПРИРОДА Є ЖЕРТВА, ЛЮДИНА Є БОГ, котрі провокують зміни в архетипних схемах ЗЕМЛЯ-ГОДУВАЛЬНИЦЯ та ЗЕМЛЯ-МАТИ, що зумовлено відхиленнями від базових прототипних концептуальних схем, втілених у словесних поетичних образах американської поезії. **Перспективи подальших наукових розвідок** вбачаємо у розробці нових стратегій виявлення трансформацій архетипних образ-схем у сучасних віршованих та прозових текстах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бєлєхова Л. І. Словесний образ в американській поезій : лінгвокогнітивний аспект : [монографія] / Лариса Іванівна Бєлєхова. – Вид 2-е, доп. і перероб. – М., ООО «Звездопад», 2004. – 376 с.
2. Малащук-Вишневская Н. В. Специфика абсурдисткой картины мира в американской поэзии постмодернизма / Н. В. Малащук-Вишневская // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов : Грамота, 2013. – Вып. 9 (27) : в 2-х ч. Ч. І. С. 107–109.
3. Руткевич А. М. Архетип / Алексей Михайлович Руткевич // Культурология XX век. Энциклопедия. Т. 1. – СПб. : Университетская книга; «Алетейя», 1998. – С. 37–38.
4. Тресиддер Д. Словарь символов / Джек Тресиддер; пер. с англ. С. Палько. – М. : Фаир-Пресс, 1999. – 444 с.
5. Юнг К. Г. Архетипы и символ / Карл Густав Юнг – М.: Renaissance, 1991. – 306 с.
6. Frye N. The Great Code: The Bible and Literature / N. Frye. – Toronto : Academic Press Canada, Cop, 1982. – 261p.
7. Tzur R. Aspects of Cognitive Poetics. 2000 – Режим доступу: // http://www2.dc.edu/-richard/lcb/fea/nsur/cogpoetics/html. – 20 p.
8. Tzur R. Playing by Ear and the Tip of the Tongue :Precategorial Information in Poetry / Reuven Tzur. – Amsterdam : John Benjamins Publishing, 2012. – 308 p.
9. Cummings E.E. Selected Poems 1923-1958. – L.: Boston: Faber & Faber, 1997. – 121 p.
10. EPR1 – Electronic Poetry Review, Issue 1 – Режимдоступу: // http://www.epoetry.org/issues/issue1/alltext/poetry.htm
11. EPR4 – Electronic Poetry Review, Issue 4 – Режимдоступу: // http://www.epoetry.org/issues/issue4/poetry.htm
12. EPR7 – Electronic Poetry Review, Issue 7 – Режимдоступу: // http://www.epoetry.org/isssues/issue7/poetry.htm
13. EPR8 – Electronic Poetry Review, Issue 8 – Режимдоступу: // http://www.epoetry.org/issues/issue8/poetry.htm

Малащук-Вишневская Н. Предконцептуальное измерение словесних образов нонсенса в современной американской поэзии.

В статье описано предконцептуальное измерение словесных образов нонсенса в современных американских стихотворных текстах. Экспликация предконцептуальной ипостаси словесного образа направлена на выявление трансформаций образ-схем архетипов, лежащих в основе формирования нонсенса.Выяснено, что образные средства создания нонсенса провоцируют изменения в архетипических представлениях о человеке и мире за счет отклонений от базовых прототипических концептуальных схем, воплощенных в словесных поэтических образах современной поэзии.На основе анализа предконцептуальной плоскости словесных образов раскрываются лингвокогнитивные механизмы формирования нонсенса в американской поэзии.

Ключевые слова:*нонсенс, словесные образы, предконцептуальное измерение, архетип, символ.*

Malashchuk-Vyshnevs'ka N. Preconceptual Dimension of Verbal Images of Nonsense in Modern American Poetry.

The article describes the preconceptual dimension of verbal nonsense images in contemporary American poetic texts. The explication of the preconceptual incarnation of verbal images is aimed to identify the image-transformation schemes of archetypes which underlie the formation of nonsense.It was found out that stylistic means of creating nonsense provoke changes in the archetypal representation of man and the world due to deviations from the prototypical basic conceptual schemes embodied in verbal poetic imagery of modern poetry. The analysis of the preconceptual plane of verbal images revealed linguistic and cognitive mechanisms of nonsense creation in American poetry.

Key words: *nonsense, verbal images, preconceptual dimension, archetype, symbol.*

Олена Маріна
(Київ)

УДК 801.631.5+81'42+81'38=111

КОГНІТИВНО-ДИСКУРСИВНА КАТЕГОРІЯ ПАРАДОКСАЛЬНОСТІ В ІНТЕРПАРАДИГМАЛЬНОМУ РАКУРСІ

У статті визначено теоретико-методологічне підґрунтя дослідження парадоксальності в сучасному англомовному поетичному дискурсі. Парадоксальність вивчається у багатовимірній перспективі з позицій когнітивної поетики, мультимодальної когнітивної поетики, когнітивної семіотики та мобільної стилістики. Встановлено, що в результаті культурно-історичного розвитку людства на тлі змін видів художньої свідомості й типів поетичного мислення парадоксальність постає когнітивно-дискурсивною категорією. Остання включає мисленнєві процеси й текстові перетворення, взаємодія яких дозволяє повністю змінювати смисл поетичних форм. За принципом конструювання розмитих категорій змодельовано категорію парадоксальності як єдність форми і змісту. Виявлено, що зміст структурований низкою категоріальних ознак, а форма представлена парадоксальними поетичними формами. Побудовано семіопоетичну модель поетичної комунікації, у якій генеруються парадоксальні смисли. Специфіку формування парадоксальності в сучасному англомовному поетичному дискурсі пояснено з огляду на мобільність її меж.

Ключові слова: *когнітивно-дискурсивна категорія, парадоксальність, семіопоетична модель, мобільність меж, посткогнітивна еклектика, мультимодальність.*

Постановка проблеми. Фактори впливу на виникнення і оформлення лінгвістичної епістеми синхронізовані з загальнонауковими парадигмальними змінами [3]. Тож сьогодні відбувається перехід від когнітивного повороту до так званої «*посткогнітивної еклектики*», від моделі абсолютного або відносного домінування до моделі епістемної збірки (англ. *jigsaw pattern*) [3, с. 43]. Остання передбачає можливість вільного поєднання взаємодоповнюючих гіпотез і методик, що запозичені з різних парадигм або напрямів однієї парадигми. Така комбінація слугує підґрунтям для побудови якісно нового порядку з розмаїття, що вже існує [там само]. Таким чином, ідеалом для прагнень філолога стає представлення феномену, що вивчається, у багатовимірному форматі, у вигляді голографічної картинки, або голограми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наших наукових пошуках «пазл» парадоксальності складається за допомогою об'єднання, часткової адаптації та подальшої розробки методології і теоретичних положень когнітивної поетики [13; 19; 2; 3], в тому числі мультимодальної [14], когнітивної семіотики [8] та мобільної стилістики [17]. Нами розроблено інтегровану методику аналізу парадоксальності в сучасному англомовному поетичному дискурсі, що уможливило її тлумачення як когнітивно-дискурсивної категорії.

Мета статті. Основною метою статті є визначення теоретико-методологічного підґрунтя дослідження парадоксальності як когнітивно-дискурсивної категорії у міждисциплінарному світлі.

Виклад основного матеріалу дослідження. У руслі когнітивно-поетологічних розвідок, проведених до теперішнього часу, які так чи інакше зачіпають питання пов'язані з парадоксальністю, по-перше, виявлено низку лінгвокогнітивних механізмів, а саме різновидів контрастивного мапування, що задіяні в створенні таких лексико-семантичних і лексико-синтаксичних засобів як оксиморон, антитеза, гротеск, іронія, нонсенс та інші [5; 7]. По-друге,